imprimé sur www.torah-box.com/torah-pdf

עז: השוכר את האומנין פרק ששי בבא מציעא

רב פליג עליה בחדא. ומ"מ כפ' הגחל קמא (ו) (כ"ק קב. וסס) דאמר דהלכה כמתני' דכל המשנה ידו על התחתונה משום דמני לה בהדי הלכתא פסיקתא דכל החוזר בו והלא אין הלכה כהן דכל החוזר בו (כ) ופתמא הלכה כרב דפליג עליה וי"ל דהתם סבר כמינעת אימא דהכא דשפיר סבר רב כמתני' דכל החוזר מ"ל כיון דתנא לה תנא גבי הלכתא פסיקתא אם כן סבר התנא דהכי הלכתא דכל המשנה ידו על התחתונה ונהי דבהיא דכל החוזר אין הלכה מ"מ ההיא דכל המשנה הוא הלכה דלא אשכחן אמורא דפליג עליה (ז):

לא יהא אלא בע"ח. אבל מזיבורית לא קשה ליה דכי נמי הוי כבע"ח אוקמוה אדאוריתא דהוי מזיבורית דהכא לא שייך נעילת דלת וכי משני מזיבורית שבה לא היה צריך דמזיבורית לא הוה קשה ליה מידי כדפריש דלא מוקי לה הכי לגיהוי זיבורית שבה כמו עידית שבה אי נמי כי היכי דלא תקשי הלא נכ"ח לא נמי כי מצרעת כי אית ליה זחי לנוה וכי משני מזיבורית שבה א"ש הכא דלא משלם זוזי לפי שנתקיים המקח בנגד המעות שנתן: **מעידית** שבה ומזיבורית שבה. והא דלא שקיל מביבוית שבה משום דקנסו את המוחזר בו אבל מעיקרא פריך שאין לקנסו כ"כ ולהגבותו עידית דעלמא:

והוה ליה מזיק. לאו דוקא מזיק שהרי אין שמין כפי הנזק שהזיקו שהרי אינו משלם אלא כפי המעות שקבל אלא קנס דימוהו למזיק ליטול מהו מן העידית:

עייל ונפיק אזוזי לא קני. נראה דאייתי אפי' משך המקח אם לא פירש בשעת מכירה משיכה זו תהא קונה אפילו זה חזי ליהוי הלואה גבאי כמו בשטר דאמר לעיל אני פלוני מכרתי כו' דאין סברא לומר דלענין מי שפרע מייתי:

תתרגם שמעתיך במוכר שדהו מפני רעתה. ונראה דהשתא אפילו נפיק ועייל בכולהו זחי קני ולאו דוקא תד זחא כדאמרי' בסמוך ולא טרח חכין במאתים וקא עייל ונפיק אזוזי כמוכר שדהו מפני רעתה דמי או לא:

כגון

כתב הכי לא קני והתניא [יד]הנותן ערבון לחבירו ואמר לו אם אני חוזר בי ערבוני מחול לך והלה אומר אם אני חוזר בי אכפול לך ערבונך נתקיימו התנאין דברי רבי יוסי רבי יוסי לטעמיה דאמר אסמכתא קניא רבי יהודה אומר דיו שיקנה כנגד ערבונו אמר רבן שמעון בן גמליאל בד"א בזמן שאמר לו ערבוני יקון אבל מכר לו שדה באלף זוז ונתן לו מהם חמש מאות זוז קנה ומחזיר לו את השאר אפי' לאחר כמה שנים לא קשיא הא דקא עייל ונפיק אזוזי הא דלא קא עייל ונפיק אזוזי דאמר רבא [יה]האי מאן דזבין מידי לחבריה וקא עייל ונפיק אזוזי לא קני לא קא עייל ונפיק אזוזי קני ואמר רבא [יו]האי מאן דאוזפיה מאה זוזי לחבריה ופרעיה זוזא זוזא פרעון הוי אלא דאית ליה תרעומת גביה דאמר ליה אפסדתינהו מינאי דההוא גברא דזבין ליה חמרא לחבריה ופש ליה חד זוזא וקא עייל ונפיק אזוזא יתיב רב אשי וקא מעיין בה כי האי גוונא מאי קני או לא קני אמר ליה רב מרדכי לרב אשי הכי אמר אבימי מהגרוניא משמיה דרבא [יז]זוזא כזוזי דמי ולא קני אמר ליה רב אחא בריה דרב יוסף לרב אשי והא אמרינן משמיה דרבא קני אמר ליה [יח]תתרגם שמעתיך במוכר שדהו מפני

נותן לו שכרו אם קבלן הוא נותן לו קבלנותו מני אילימא רבנן מאי אריא שמע שמת לו מת או שאחזתו חמה דאנים כי לא אנים נמי הא אמרו רבנן יד פועל על העליונה אלא לאו ר' דוסא היא וש"מ לא שאני ליה לרבי דוסא בין שכירות לקבלנות א"ר נחמן בר יצחק [אבדבר האבוד ודברי הכל [ט]תנן כל המשנה ידו על התחתונה וכל החוזר בו ידו על התחתונה בשלמא כל המשנה ידו על התחתונה דסתם לן תנא כר' יהודה אלא כל החוזר בו ידו על התחתונה לאתויי מאי לאו לאתויי פועל וכר' דוסא אלא ר' דוסא תרתי קאמר ורב סבר לה כוותיה בחדא ופליג עליה בחדא איבעית אימא כל החוזר בו ידו על התחתונה לכדתניא כל החוזר בו כיצד [יב]הרי שמכר שדה לחבירו באלף זוז ונתן לו מעות מהן מאתים זוז בזמן שהמוכר חוזר בו יד לוקח על העליונה רצה אומר לו תן לי מעותי או תן לי קרקע כנגד מעותי מהיכן מגביהו מן העידית ובזמן שלוקח חוזר בו יד מוכר על העליונה רצה אומר לו הילך מעותיך רצה אומר הילך קרקע כנגד מעותיך מהיכן מגביהו מן הזיבורית רשב"ג אומר מלמדין אותן שלא יחזרו כיצד [יג]כותב לו אני פלוני בן פלוני מכרתי שדה פלונית לפלוני באלף זוז ונתן לי מהם מאתים זוז והריני נושה בו ח' מאות זוז קנה ומחזיר לו את השאר אפי' לאחר כמה שנים: אמר מר מהיכן מגביהו מן העידית קא ס"ד מעידית דנכסיו ולא יהא אלא ב"ח ותנן [יד]רב"ח דינו בבינונית ועוד הא ארעא דיהיב זוזי א"ר נחמן בר יצחק [א] [טו]מעידית שבה ומזיבורית שבה רב אחא בריה דרב איקא אמר אפי' תימא מעידית דנכסיו סתם מאן דזבין ארעא באלפא זוזי אזולי מוזיל ומזבין נכסי' והוה ליה כניזק ותנן [טז]הניזקין שמין להן בעידית: רשב"ג אומר מלמדין אותן שלא יחזרו כיצד כותב לו אני פלוני בן פלוני כו': טעמא דכתב ליה הכי הא לא

נותן לו שכרו. הואיל ואנוס הוא אין לקנסו ולעשות ידו על התחתונה ונתן לו חצי דמי שכרו: **וש"מ.** מדנקט אונס בתרוייהו הא לא מיניסי לא ואפי' שכירות נמי: **אמר ר"נ בר יצחק.** לעולם שאני ליה ומודה הוא בשכיר דידו על העליונה והא דנקט אונס בשכיר אפי' רבנן נמי אמרי לה דאי לא אנים לא הדר כ"ש ר' דוסא והא מתניתין בדבר האבוד עסקינן ודברי הכל אין הפועל יכול לחזור בו: **בר' יהודה.** פלוגתייהו בפ' הגחל עניס (כ"ק ק:) לגבוע לו אדוס ולגבעו שחור וכו' ולקמן בפירקין (דף עח:) מייתי לה: **לאו לאתויי שכיר יום.** דריש"ל דמתני' תנא אומנין דמשמע קבלנות ותנא בהן ידו על התחתונה הדר תנא כל החוזר לאתויי פועל: **ואיבעית אימא כל החוזר בו.** לאו לאתויי פועל דרחמנא אקיל גביה אלא לאתויי הך מזרה דתנא וכו': **מהיכן מגביהו.** מגבה לו מזונו: **מן העידית.** ולקמן מפרש טעמא: **מלמדין אותן.** לכל הלוקח ואין לו מעות כולן אלא מקצתן לעשות ביניהם תחלה דבר קיום שלא יוכלו לחזור: **וכי אני נושה בו.** דכיון שעשאם עליו מלוה הוה כאילו נטלה והלווה וקרקע נקנית בכסף: **מעידים דנכסים.** דשאר נכסיו שאם יש לו קרקע יפה מזו יטול בה כשוה מתחים: **לא יהא אלא כעל חוב.** לא יהא לוקח זה דינו קל אלא אפי' הוא ממור כבעל חוב שיש לחוש בו לנעילת דלת אף הוא לא יפה כמו ליטול עידית אלא ביזונית: **אפס מאן דזכין ארעא** [יט](לחבריה) בתלפא זחי לחזיל ומזכין. אפס אית הקונה קרקע גדולה ויקרה כזו אין כל כך מעות מצויות לו אלא אם כן מכר מטלטלין ושדות קטנות וצריך למכור בזול וכי מחזר בו מוכר נמצא זה ניזק על ידו: **ותנן הניזקין שמין להן בעידית.** לגבות מעידית נכסיו של מזיק כדכתיב (שמות כב) מיטב שדהו ישלם: **דכתב הכי.** שזקפו עליו בתלוה: **בד"ת.** שיכול לחזור בו ולא יטול זה אלא כנגד מעותיו: **בזמן.** שנתנו לו בתורת ערבון ולא בתורת תחלת פרעון: **דאמר ליה ערבוני יקון.** יקנה הכל והאי לא אחיל גביה למכור לו כל הקרקע בכך: **אכל.** נתנו לו בתורת תחלת פרעון הוו להו השאר מלוה עליו: **קנה.** הקרקע כולו: **ומחזיר לו את השאר.** אפילו לאחר כמה שנים: **הא דעייל ונפיק אזוזי.** האי דקתני דאי לא זקפו עליו בתלוה מוחר בדעייל מוכר ונפיק וממזר אחר הלוקח ליתן לו מעותיו גלי דעתיה דזחי אנסוהו למכור וכיון דלא יכיל ליה זוזי בשעת דחקו אדעתא דהכי לא זכין ליה: **דזכין ליה חמרא.** [כ]חמור: **ופש.** גבי לוקח חד זחא: **וקא עייל ונפיק.** מוכר אההוא זחא: **כי האי גוונא.** משום חד זחא מי אמרינן דמלי למיהדר: מפני

נוסף רש"י

כל המשנה ידו על התחתונה. כגון נתן לחר לגבע לגבעו אדוס ולגבעו שחור. אם השבח יותר על הילוה אין נותן לו אלא משלם אלא דמי הילוה עליה ומחמנים, ואם הילוה יתירה על השבח נותן לו את השבח (לעיל עו:). הניזקין שמין להן בעידית. שנגנבו החוזק, שנות לו לאדם לגבות מוטבו מקרקע עידית ולא לגבות הרבה מזיבורית (ג"ב"ין מח:). הנותן ערבון לחבירו. ערבון ומשכון לקנות את החוזר בו, פרמנינ"ן בלע"ז (לעיל מח:). אסמכתא קניא. הבטחה נחמת שאדם מבטיח את חבירו לסמוך עליו שאם לא יקיים חבלו יתן כך וכך (שם) הייבו דבר דליתן נותן לו מדעתו אלא סומך על דבר שאינו, דקבור שהאל יכול לבלה ופעמים שמבלתין אותו (סנהדרין כד:) המבטיח לחבירו דבר על מנת שישבה דבר לעתיד ישומך בלבו בשעת התנאי שיכול לקיים הדבר משיגיע זמן וכשיגיע הזמן יאנס ולא יוכל לקיים (רשב"ם ב"ב קמח.).

מסורת הש"ס

(א) לעיל עו., ב) ניסין מח:, ג) [ספס], ד) לעיל מח:, ה) כיל מ"ג, ו) [ע' מהרי"ם], ז) ועי' תוס' ע"ז ז. ד"ה משום ותוס' מנחות סו. ד"ה זכר].

הגהות הב"ח

(ח) תוס' ד"ה כל וכו' הגחל קמא. נ"ב דף קב ופ"ש בתוס' ד"ה נמי: (כ) באר"ד דמסתמא הלכה כרב:

הגהות הגר"א

[א] נב' מעידית שבה כו'. נ"ב כן פסק הרמב"ם אבל הרא"ש והטור פסקו כרב אחא:

עין משפט נר מצוה

כח א מיי' פ"ט מהל' שכירות הלכה ד ועיין בהגהות ומגיד משנה סמג עשין סט טוש"ע ח"מ סי' שלג סעיף כ:

כט ב מיי' פ"ח מהל' מכירה הלכה כ סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סי' קל סעיף י:

ל ג שם בהג"ה:

לא ד מיי' פ"ע מהל' מלוה ולוה הל' ה סמג עשין לה טוש"ע ח"מ סי' קג סעיף ה:

לב ה מיי' פ"ח מהל' מכירה הל' ב סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סי' קל סעיף י:

לג ו מיי' פ"ח מהלכות נזקי ממון הלכה ב ופ"א שם הלכה י סמג עשין מז טוש"ע ח"מ סי' שפט סעיף ב וסי' תיט סעיף ה:

לד ז ח מיי' פ"ח מהל' מכירה הל' ה סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סי' קל סעיף י:

ט (טוש"ע ח"מ סי' עד סעיף ד):

לה י מיי' שם הל' ג טוש"ע ח"מ סי' קל סעיף יא:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com